

«ДЕСЯТЬ ХВИЛИН З ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ» ЯК НОВИЙ МОВЛЕННЄВИЙ ЖАНР УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Статтю присвячено дослідженню одного із жанрів українського політичного дискурсу – «Десять хвилин з прем'єр-міністром», що поєднує елементи політичного звернення, звіту та програми. Розглянуто основні погляди на сутність мовленнєвого жанру, подано характеристику одного з них – «Десять хвилин з прем'єр-міністром», визначено його текстотвірні ознаки. Здійснено аналіз структурно-семантичних і лінгвопрагматичних параметрів цього жанру та описано специфіку мовленнєвої поведінки мовця-політика.

Ключові слова: політичний дискурс, мовленнєвий жанр, мовленнєва поведінка, фатика, інформативність, діалогічність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження мовленнєвих жанрів у різних типах дискурсу належить до визначальних напрямів сучасної лінгвопрагматики, складником якої є генристика, або генологія (Ф. Бацевич, А. Вежбицька, В. Дементьєв, М. Кожина, І. Шерстяних та ін.). У політичному дискурсі (далі – ПД) мовленнєві жанри становлять основні форми репрезентації мовленнєвої діяльності політиків-мовців, тому потребують ґрунтовного аналізу.

Зважаючи на те, що для ПД характерна мінімізація спонтанності, всі політичні тексти й промови, навіть оприлюднені в усній формі, проходять етап попередньої підготовки, хоч формально справляють враження непідготовленого мовлення. Певний ступінь спонтанності наявний лише в політичних ток-шоу, на прес-конференціях та під час безпосереднього спілкування з виборцями. Монологічні усні виступи політиків вимагають завчасної підготовки, в якій беруть участь фахівці із мовленнєвих технологій, а політики повинні лише озвучити підготовлений текст. Через це представлені в лінгвістиці типології жанрів ПД не мають єдиного критерію виокремлення та містять певні суперечності, зокрема, це стосується жанрів усного монологічного мовлення. Цей різновид ПД набув нових форм репрезентації, серед яких фіксуємо новаторський жанр, реалізований у регулярних виступах по телебаченню колишнього прем'єр-міністра України А. Яценюка «Десять хвилин з прем'єр-міністром» (2015–2016 роки). Оригінальність цього жанру, специфіка представлення та функційне навантаження зумовлюють потребу в його комплексному аналізі на структурно-семантичному та лінгвопрагматичному рівнях.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Дослідження української політичної комунікації (далі – ПК) належить до порівняно новітніх напрямів сучасної лінгвістики, зокрема, це стосується лінгвопрагматичного аспекту її вивчення, в межах якого перебуває й проблема розроблення

типології мовленнєвих жанрів (далі – МЖ) ПД. Лінгвопрагматичний вектор дослідження ПД закладено в зарубіжному мовознавстві (Т. А. ван Дейк, О. Бакумова, О. Іссерс, О. Кривоносов, А. Чудінов та ін.), а українські вчені переважно аналізують специфіку функціонування мовних одиниць у ПД (Х. Дацишин, Л. Нагорна, С. Онуфрив, В. Петренко, О. Пушкар, К. Серажим, І. Філатенко та ін.). Вивчення ПК в лінгвопрагматичному аспекті представлено в працях українських мовознавців здебільшого на матеріалі германських мов (Т. Ващук, М. Діденко, Р. Карамішева, Н. Петлюченко, Л. Славова, Т. Стецик, І. Юшковець та ін.), але в україністиці фіксуємо поодинокі наукові розвідки про лінгвопрагматичні проблеми ПД (К. Карасьова, О. Чорна, Д. Шалацький, Л. Шевчук та ін.). Останнім часом проблеми МЖ у ПК стали об'єктом уваги представників одеської лінгвістичної школи (агітаційні жанри – О. Билінська, політичні ток-шоу – Л. Завальська, ритуальні жанри – Л. Стрій), проте новітні жанрові форми не вивчені, що й визначає актуальність нашої наукової розвідки.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі нового жанру українського ПД «Десять хвилин з прем'єр-міністром» в аспектах вивчення його структури та семантики, лінгвопрагматичного й впливового потенціалу. Мета зумовила розв'язання таких завдань: визначити поняття МЖ та узагальнити його вивчення в мовознавстві; розглянути основні концепції МЖ; дефініціювати та схарактеризувати МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром»; проаналізувати тексти стенограм телепрограм «Десять хвилин з прем'єр-міністром» та виявити їх вербальні особливості.

Матеріалом для аналізу слугували тексти записів телепрограм «Десять хвилин з прем'єр-міністром», що були презентовані у щотижневих монологічних виступах відомого українського політика А. Яценюка (загальною кількістю – 39 телепрограм за період 21.06.2015 – 27.03.2016). Відеозаписи оприлюднювали кожного тижня у прайм-тайм на кількох українських телеканалах («1+1», «Інтер», ICTV, «Україна», «5 канал», «СТБ», «UA-перший», «Еспресо TV»), і тривали вони 10–15 хвилин. Формат телевиступів був монологічним: А. Яценюк коментував і пояснював позицію очолюваного ним уряду з певного питання, тобто домінував тематичний критерій у підготовці програм. Аналогів цього МЖ в українській ПК раніше представлено не було, а після завершення терміну перебування А. Яценюка на посаді прем'єр-міністра зазначений жанр не набув поширення в українському ПД.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Концепцію МЖ було запропоновано на початку ХХ ст. М. Бахтіним, який започаткував комунікативне тлумачення поняття МЖ, що стало пізніше релевантне для дискурсології. М. Бахтін визначав МЖ як «відносно стійкі типи висловлень» [2, с. 159] та розмежовував первинні й вторинні МЖ. У сучасному мовознавстві МЖ розглядають у межах комунікативної лінгвістики (Ф. Бацевич, А. Вежбицька, В. Гольдін, В. Дементьєв, К. Долінін, К. Сєдов, Т. Шмельова та ін.), переважно потрактовуючи як

моделі створення, функціонування та розуміння мовлення. МЖ визначають як «вербально-знакове оформлення типової ситуації соціальної взаємодії людей» [8, с. 27]. Ф. Бацевич зазначає, що останнім часом у лінгвістиці МЖ розуміють як «прагматичну, соціопсихокогнітивну категорію мовного коду, тобто мову в процесах спілкування, формування дискурсів, яка включає в себе способи представлення типової ситуації у вигляді конкретних комунікативних тактик і комунікативних кроків розгортання дискурсів, а також як чинник організації і формалізації соціальної взаємодії» [2, с. 53]. У межах теорії дискурсу поняття МЖ – одне з основних, його визначають як «дискурсивний тип, що об'єднує тематично, стилістично та композиційно марковані мовленнєві акти, які мають спільну комунікативну мету, авторську інтенцію, мовну особистість адресата та архітектуру ситуативного контексту спілкування» [1, с. 17]. При цьому важливим чинником аналізу МЖ є середовище їх функціонування, оскільки «сфера спілкування і діяльності визначає репертуар мовленнєвих актів» [5, с. 55], тобто ПК як сфера спілкування накладає на вибір МЖ певні обмеження.

Проблема створення типології МЖ залишається дискусійною, дослідники пропонують різноманітні класифікації МЖ на підставі різних критеріїв (Т. Анісімова, Ф. Бацевич, В. Дементьєв, К. Сєдов, М. Федосюк, Т. Шмельова та ін.), серед яких вважаємо актуальним розмежування МЖ на підставі протиставлення двох типів комунікативної поведінки – фатичної та інформативної [5, с. 155], що походить від комунікативної опозиції «спілкування / повідомлення», тобто головним критерієм розмежування є те, що виходить на перший план – «інформація чи контакт» [4, с. 108]. Фатична комунікація має на меті спілкування як таке, що здійснюється заради спілкування. Основна мета фатичного спілкування – реалізація потреби людини у спілкуванні. Інформативна комунікація має на меті повідомлення та передавання конкретного змісту. Т. Винокур наголошує на тому, що «інформативна та фатична інтенції, що визначають мовленнєву поведінку, співіснують як комунікативна норма соціуму у більшості мовленнєвих жанрів» [4, с. 135]. Цей підхід до виокремлення типів МЖ вважаємо релевантним щодо аналізованого МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром», оскільки цей жанр поєднує ознаки фатичного та інформативного спілкування. На нашу думку, фатика зумовлена демонстрацією мовцем прагнення і бажання спілкуватися з аудиторією, тому цей жанр і набуває ритуальних рис; інформування пов'язане з необхідністю подати нову інформацію про роботу уряду й виступити зі звітом про цю роботу. Зважаючи на це, визначаємо «Десять хвилин з прем'єр-міністром» як фатично-інформативний жанр ПД.

Ми вважаємо, що вибір МЖ у різних ситуаціях спілкування і передусім надання переваги певним МЖ – один із параметрів характеристики мовної особистості, що підтверджують й інші дослідники: «однією з головних ознак мовленнєвого жанру є образ автора» [6, с. 638].

З огляду на це вибір і використання політиками-мовцями МЖ дає підстави для аналізу специфіки політичних мовних особистостей. Наш матеріал засвідчує створення нового МЖ в українському ПД для репрезентації мовленнєвої поведінки конкретного політика – А. Яценюка. Цей факт вказує на креативність мовленнєвої поведінки політика, відсутність шаблонності та стандартизованості політичного мовлення, а фатично-інформативний тип МЖ вказує на синкретичність ПК. Розглянемо основні параметри МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром».

Під час очолювання А. Яценюком Кабінету Міністрів було запроваджено новий жанр комунікативної взаємодії політика з аудиторією, що об'єднує ознаки мас-медійного та політичного дискурсів, тобто «політики рідко спілкуються з населенням на пряму, виступаючи в залах і майданах, вони частіше це роблять через засоби масової інформації» [11, с. 25]. Цей жанр передбачав телевізійний виступ прем'єр-міністра, що мав монологічний характер та був наближений до політичного звернення. Періодичний характер і фатика виступу надавали йому й ознак ритуальності. Упродовж десяти – п'ятнадцяти хвилин мовець звертався до телевізійної аудиторії, звітуючи за виконану роботу протягом останнього тижня. При цьому більшість виступів були тематичними, а також, крім звітної частини, містили елементи діалогічного характеру – відповіді на запитання глядачів. Проте запитання, як і відповіді, були підготовлені заздалегідь, адже формат МЖ не передбачав спонтанності, хоч текст виступу А. Яценюк озвучував, не читаючи з аркуша, начебто спонтанно.

За структурою аналізований жанр містить обов'язкові рамкові компоненти тексту – звертання і привітання, наприклад: *Шановні співвітчизники!* (20.03.2016); *Доброго вечора, шановні українські родини!* (6.03.2016); *Вітаю вас, шановні українці!* (17.01.2016); *Вітаю, шановна українська громадо!* (27.12.2015) і прощання, наприклад: *Нехай Господь Бог береже Україну. Царство Небесне загиблیم на Майдані. Нехай Господь Бог береже українське військо, і нашу державу, і кожну нашу родину* (21.02.2016); *Нехай Бог береже українські родини, наше військо і нашу державу!* (7.02.2016); *На сьогодні все. Дякую. До наступних зустрічей* (31.01.2016); *Слава Україні!* (8.11.2015). Вербальні формули привітання і прощання не відрізнялися різноманітністю, мовець використовував сталі етикетні конструкції, звертаючись до широкої аудиторії глядачів. Проте потрібно зазначити, що адресат визначений як колективний, тому що домінують звернення до родин і громади, тобто мовець прогнозує, що його реципієнти – це не окремі громадяни України, а цілі сім'ї та групи, яких має зацікавити зміст звернення.

Основний текст МЖ підпорядкований викладу інформації за певною темою, яку зазначено на початку спілкування, наприклад: ***Сьогодні ми з вами обговоримо найбільшу проблему України, та й, на жаль, не тільки України, яка існує у відносинах між громадянами і чиновниками, – це проблема хабарництва, здирництва і корупції*** (2.08.2015). Тематику мовець

представляє як анонсування у попередніх телепрограмах та дублює на початку свого виступу. Основний текст МЖ тяжіє до жанру, характерного для економічних і політичних комунікації, – звіту. Елементи звіту репрезентують жанрові ознаки інформативної мовленнєвої поведінки: мовець подає конкретну інформацію, що містить перелік подій, фактів, досягнень і результатів, отриманих за певний період. У МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром» звітний період збігається з перебуванням мовця на посаді голови уряду, тому А. Яценюк звітує за різними напрямками діяльності про те, що зроблено Кабінетом Міністрів, наприклад: *Прошло півроку, як працює новий Парламент і новий Уряд. Прийшов час підвести певні підсумки, що нами зроблено і що необхідно зробити для того, щоб країна стала сильною, економічно розвинутою, для того, щоб у кожного була робота, для того, щоби в кожного була зарплата, і для того, щоб життя змінювалося на краще. Протягом цих півроку ми змінили податкову систему, ми реформували весь енергетичний сектор країни, ми почали реальну боротьбу з корупцією і створили відповідні органи. Розпочали зміни в судовій системі, які треба далі продовжувати. Ми реформували всю фіскальну і бюджетну сферу (12.07.2015)*. Визначення звітнього періоду супроводжується переліком досягнень, проте в ПД ці досягнення не мають конкретного характеру. На відміну від фінансових або ділових звітів політичний звіт не містить великої кількості цифрових і фактичних відомостей, навпаки, вони подані фрагментарно і часто невмотивовано, а перевірити цю інформацію для адресата загалом нереально, тому звіт набуває фантомного характеру. У такий спосіб представлено й програмні положення, що відрізняються від звіту лише часом – майбутнім, а не минулим, наприклад: *Кошти будуть спрямовані на те, щоб створити якісну інфраструктуру об'єднаних громад та надавати якісні послуги людям, що живуть в цих громадах. Гроші з бюджету підуть на реконструкцію освітніх та медичних закладів, будівництво доріг та шкіл (20.03.2016)*. Навіть наведення цифрових відомостей, переважно не підкріплених жодними поясненнями та аргументами, не роблять текст конкретним. Проте визначаємо інформативний складник мовленнєвої поведінки в цьому МЖ як поєднання жанрових ознак звіту та програми.

Фатичний складник МЖ має ритуальну природу, тому «Десять хвилин з прем'єр-міністром» корелює з ритуальним МЖ політичного звернення. Л. Стрій зазначає, що «специфікою ритуальних звернень є і те, що мовець наголошує на власній позиції, постійно вказує на свою точку зору та виступає від власного імені» [9, с. 94]. А. Яценюк звертається до аудиторії, характеризуючи та декларуючи власну позицію, яка здебільшого виражає його ставлення до конкретних подій або процесів у суспільстві, наприклад: *У політичній істерії я не бачу турботи про Україну. Бачу звичайний розрахунок: **дорватися до влади**. Для цього – відправити Уряд у відставку, через тимчасовий статус **паралізувати** центральну виконавчу владу, змусити Президента погодитися на дострокові*

парламентські вибори, чий результат є цілком передбачуваним – вони завершаться **руїною** (28.02.2016). На мовному рівні це увиразнено актуалізацією особистості мовця через використання форм інтимізації оповіді – граматичних форм 1-ої особи однини, вставних і вставлених синтаксичних конструкцій, образності (метафор, епітетів, багатозначних слів тощо). Фатика цього МЖ передбачає дотримання не офіційно-ділової стилістики, як у звіті, а публіцистичної і навіть художньо-публіцистичної. Зважаючи на це, фіксуємо не лише поєднання різних типів мовленнєвої поведінки (фатичного та інформативного) та різних базових МЖ (звіту, програми та звернення), а різних функційно-стилістичних різновидів мовлення – офіційно-ділового та художньо-публіцистичного.

Щодо форми мовленнєвої взаємодії, властивої МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром», зазначимо: у першому випуску телепрограми А. Яценюк визначає тип спілкування як діалогічний: *Хочу розпочати з вами відвертий діалог про те, які зміни потрібні в країні, хто повинен робити ці зміни, які будуть результати цих змін, і що взагалі таке реформи* (21.06.2015). Однак текст виступів має виключно монологічний характер, тому визначаємо діалогічність як засадничу ознаку політичної комунікації, що передбачає експліцитну скерованість дискурсу на потенційного або реального адресата. Телеглядачі в цьому випадку – безпосередні адресати виступу, але вони виконують роль непрямого адресата [10, с. 67], тобто не беруть участі в обговоренні запропонованих питань, а лише слухають мовця. На завершення першого звернення А. Яценюк зазначає: *Кожен тиждень, дорогі українці, я буду з вами **спілкуватися** саме в такому форматі. **Пояснювати**, що таке реформа освіти, що таке зміни в медицині, як ми міняємо податкове законодавство, що таке децентралізація, чому тарифи саме такі, і як ми будемо виділяти субсидії громадянам України, як нам зменшити енергоспоживання. І як нам зробити нашу країну сильною і успішною. І ми це зробимо* (21.06.2015). Імпліцитність діалогічності спілкування тут пов'язана з тим, що воно здійснюється опосередковано через ЗМІ. Фатично-інформативний характер цього МЖ вказує на наявність у тексті елементів фатичного типу (контактовстановлювальні маркери, етикетні формули, ритуальні складники) та інформативного (елементи звіту, повідомлення нової інформації, відповіді на питання тощо). У монологічному мовленні діалогічність репрезентована питаннями, на які мовець сам відповідає одразу під час звернення, наприклад: ***Але в чому є проблема? Проблема в тому, що на місцях виконання цих законів і постанов кульгає*** (9.08.2015); ***Чого не вистачає? Не вистачає політичної зрілості*** (21.02.2016); ***Що необхідно для реалізації цієї угоди? Політична воля політичного класу, який обраний народом України*** (8.11.2015). У такий спосіб актуалізовано автокомунікацію та псевдодіалог, при цьому як звітні елементи, так і програмні подано переважно як відповіді на питання. Цей спосіб текстотворення основний для аналізованого МЖ.

Діалогічність МЖ посилюється і завдяки наявності квазі-діалогів: мовець відповідає під час виступу на запитання, що нібито було подані заздалегідь від телеглядачів, наприклад: *Сьогодні я буду відповідати на ваші запитання. На запитання, які надійшли мені через Фейсбук, на запитання, які надійшли через гарячу лінію. На ті запитання, які турбують кожного українця (13.09.2015).* Відповіді на питання уявних (або віртуальних) співрозмовників увиразнює діалогічний характер інформативної частини виступу, що посилено завдяки поданню фактичної конкретної інформації: відомостей про глядачів-адресатів, тобто через залучення інтертекстуального прийому цитування мовець актуалізує зовнішньотекстові та міжтекстові зв'язки, наприклад: *Є ще одне запитання від Катерини Роменської. «Арсеній Петрович! Дайте, будь ласка, відповідь на таке питання. Як довго державні службовці та службовці місцевого самоврядування будуть сплачувати із заробітної платні 6,1% єдиного соціального внеску, якщо спецстаж було скасовано?» Питання справедливе, тому що несправедлива система оподаткування (20.09.2015).* Крім посилання на звернення телеглядачів, використаний і прийом прямого звернення мовця до аудиторії, що передбачає наявність форм 2-ої особи, спонукальних і питальних конструкцій, наприклад: *Маю до вас велике прохання. Якщо ви потребуєте субсидії, будь ласка, візьміть цю просту декларацію і заповніть її, відправте її в соціальну службу (28.07.2015).* Тут діалогічність реалізується як діалог з уявним адресатом-телеглядачем, при цьому мовець підкреслює свою настанову на контакт зі співрозмовником, очікуючи від останнього відповідної реакції. За таких умов прогнозований перлокутивний ефект спілкування більшою мірою вербалізований у мовленні політика, ніж має реальне втілення. Отже, імпліцитна діалогічність є визначальною ознакою МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром» та виступає у текстотвірній функції, оскільки монологічний тип політичного звернення, а також звіту й програми не дає змогу актуалізувати адресоване мовлення, скероване на масового адресата. Адресат відчуває себе безпосереднім учасником мовленнєвої взаємодії лише за умови залучення його до обговорення основних проблем, представлених у виступах мовця.

Висновки та перспективи дослідження. МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром» поєднує такі типи мовленнєвої поведінки, як фатику та інформування, що реалізовано через синтез МЖ звіту, програми і звернення та офіційно-ділового й художньо-публіцистичного функційних стилів мовлення. Формою подання МЖ є монологічне мовлення з імпліцитною діалогічністю, що виражається через звернення до аудиторії, питально-відповідні єдності, дієслівні форми та питальні й спонукальні речення. Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні особливостей вербального впливу МЖ «Десять хвилин з прем'єр-міністром», тобто виокремлення для аналізу не лише структурно-семантичного та лінгвопрагматичного аспектів, а й сугестивного. Крім того, потрібно

розглянути основні комунікативні стратегії і тактики, що використовує мовець у цьому МЖ.

Список використаної літератури

1. Алефиренко Н. Ф. Теория речевых жанров и прагматика дискурса [Электронный ресурс] / Н. Ф. Алефиренко // Вестник Кемеровского гос. ун-та. – 2012. – № 3. – Т. 4. – С. 16–21. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/teoriya-rechevyh-zhanrov-i-pragmatika-diskursa> (12.01.2017).
2. Бахтин М. М. Проблема речевых жанров / М. М. Бахтин // Бахтин М. М. Собрание починений: в 7 т. – М. : Рус. словари, 1996. – Т. 5. – С. 159–206.
3. Бацевич Ф. С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи : [монографія] / Ф. С. Бацевич. – Львів : ПАІС, 2005. – 264 с.
4. Винокур Т. Г. Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения / Т. Г. Винокур. – М. : Наука, 1993. – 172 с.
5. Дементьев В. В. Теория речевых жанров / В. В. Дементьев. – М. : Знак, 2010. – 600 с.
6. Ирбакаева М. В. Речевые акты и речевые жанры: соотношение понятий [Электронный ресурс] / М. В. Ирбакаева // Вестник Башкирского университета. – 2010. – № 3. – Т. 15. – С. 636–640. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/rechevye-akty-i-rechevye-zhanry-sootnoshenie-ponyatiy> (17.01.2017).
7. Кожина М. Н. Речевой жанр и речевой акт (некоторые аспекты проблемы) / М. Н. Кожина // Жанры речи : сб. научн. статей / ред. В. В. Дементьев. – Саратов : Колледж, 1999. – Вып. 2. – С. 52–61.
8. Седов К. Ф. Языкознание. Речеведение. Генристика / К. Ф. Седов // Жанры речи : сб. научн. статей / ред. В. В. Дементьев. – Саратов : Наука, 2009. – Вып. 6. – С. 23–40.
9. Стрій Л. І. Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук. : спеціальність 10.02.01. / Л. І. Стрій. – Одеса, 2015. – 190 с.
10. Формановская Н. И. Речевое общение. Коммуникативно-прагматический подход / Н. И. Формановская. – М. : Рус. язык, 2002. – 216 с.
11. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса : [монография] / Е. И. Шейгал. – М. : Гнозис, 2004. – 326 с.

Кондратенко Наталия. «Десять минут с премьер-министром» как новый речевой жанр украинского политического дискурса. Исследование имеет междисциплинарный характер и освещает проблемы политической и коммуникативной лингвистики в аспекте изучения речевых жанров. Рассмотрено жанровое пространство украинской политической коммуникации и охарактеризован один из жанров украинского политического дискурса – телепрограмма «Десять минут с премьер-министром», сочетающая элементы политического обращения, политического отчета и политической программы. В статье представлены основные теории, раскрывающие понятие речевого жанра, очерчена проблема определения речевых жанров и создания их типологии, приведена характеристика речевого жанра «Десять минут с премьер-министром» и определены его текстообразующие признаки. Доказан синкретический характер проанализированного речевого жанра на основании сочетания в нем элементов фатичности и информативности. Осуществлен анализ структурно-семантических и лингвопрагматических параметров речевого жанра, описана специфика речевого поведения политика как языковой личности. Обоснована имплицитная диалогичность речевого жанра «Десять минут с премьер-министром», выделены маркеры диалогичности и основные языковые средства репрезентации установки на адресата. Материалом исследования послужили тексты выступлений экс-премьер-министра Украины А. Яценюка, представленные в телепрограммах «Десять минут с премьер-министром» на протяжении 2015–2016 годов.

Ключевые слова: политический дискурс, речевой жанр, речевое поведение, фатика, информативность, диалогичность.

Kondratenko Nataliia. «Ten Minutes with the Prime Minister» as a New Interlocutory Conversational Genre in the Ukrainian Political Discourse. The article reports on the research which is interdisciplinary in nature and highlights the problems of political and communicative linguistics in the domain of interlocutory conversational genres. The genre space of the Ukrainian political communication is considered with an emphasis on one of the modern Ukrainian political discourse genres revealed in the case study of the TV program «Ten Minutes with the Prime Minister». The author argues that this substyle of the political conversational genre combines elements of political appeal, political report and political program. The article revises the basic theories that shed light on the concept of speech genre, the issues of defining speech genres and the principles of their typology, describes the peculiar text-forming features of the conversational genre of the «Ten Minutes with the Prime Minister». The study findings indicate to the syncretic character of the analyzed speech genre since it combines the elements of factuality and information in it. The analysis of structural-semantic and linguopragmatic parameters of this conversational genre contributes to understanding of the specificity of the speech behavior of the politician as a linguistic personality. The implicit dialogic nature of the «Ten Minutes with the Prime Minister» genre is substantiated, placing importance on the markers of dialogue and the main language means of representing the setup on the addressee. The study has been performed on the material of the ex-Prime Minister of Ukraine A. Yatseniuk's speech messages, represented in the TV programs «Ten Minutes with the Prime Minister» during 2015–2016.

Key words: political discourse, speech genre, language behavior, factuality, information, dialogic.

Стаття надійшла до редколегії 09.03.2017